

МИХАЙЛО РЕЗНИКОВИЧ
(До 70-річчя від дня народження)

Театр має потрясати. У цьому, власне, його виправдання як виду мистецтва. Біль і відчай, захват і шок від дотику митця з реальністю, сконденсовані у просторі і часі сцени – то, як відомо, моменти істини у виставі. Та справжність у мистецтві невимірюється трьома з половиною годинами глядацького потраєння. Є сценічні миттєвості, здатні потрясти, як блискавка.

...Останні секунди згасання Лариси Огудалової – Лариси Кадочникової. Нібито на миру і водночас непомітно для оточуючих, підвольниці циганських співів, у просвітленні всепрощення – у «Безприданниці».

...Трагічний парадокс Ахолкона – Олега Треповського. Позбавляючи життя Тойбеле, він ніжно колише на колінах неживу кохану у «Тойбеле та її демони».

...Розгублена, принишкла, якимось одразу подорослішала і протверезішала від суетної мішури світського життя леді Тізел – Тетяна Назарова у «Школі скандалу».

...Лицар з несміливою посмішкою на вустах і поглядом поверх усіх, де він бачить те, чого ніхто не бачить, – Дон Кіхот – Юрій Гребельник в однойменній виставі.

Подібних миттєвостей у сценічній творчості Михайла Резниковича чимало. Вловити біх і зберегти!..

Конфліктні стосунки митця з владою у часи, не дуже віддалені. І, користуючись чеканною термінологією майстра, – додержання «порогу моральності, нижче якого не можна пасти». І збереження художніх принципів у наш ринковий час, коли попит на духовні цінності неухильно падає, а пропозиції безжурно розважитись все збільшуються. І драматизм стосунків із театральною групою, коли стратегія сценобудівничого, репетиційна тактика, самий вибір репертуару виконавців на тучі іншурольв ступають далеко не віділичні стосунки з живими почуттями акторів. Не кажучи вже про внутрішнє боріння митця з самим собою, про переживання віднесіпадання геніального, як видавалось, задуму з реальним результатом сценічної творчості. Й, нарешті, складні перипетії розривів з Російською драмою та оптимістичних повернень героя до неї. Так складалась доля безкомпромісного подвижництва у мистецтві. Все це до мистецького портрета Михайла Резниковича – обов'язкової постаті у театрально-мупоступі нашої країни. Коли він сказав: «Душа повинна працювати. Сумління – мучити. Гіркота у професії – постійний супутник. Невдоволення розриває із середини. Не зміг! Не зумів запалити! Не викресив іскри!». У цьому – весь Михайло Юрійович.

Міжтим складання його портрета – завдання непросте. Практично у нього не траплялося прохідних вистав. Ледь не кожна давала можливість по-новому побачити режисера. Вчора це поглиблений психологізм, театр «духовних порухів» з лапідарною метафорикою. Сьогодні він віддається відверто ігровій стихії. Далі у кількох виставах складається взагалі невідома у театрі, відкрита ним і послідовно розроблена структура побудови театральної вистави як сценічного роману. Чи, може, щоразу художник ставить перед собою sacramental'ne спитання – чим буде мунині дивувати?.. З нетерпінням чекаємо кожної його нової вистави. Словом, непередбачуваний цей художник. Що ж у такому разі визначає приналежність тієї чи іншої вистави саме цьому майстрові? Ну, не обов'язкова ж несхожість із попередньою?

Михайло Юрійович Резникович має якість таланту, притаманну великим митцям сучасного театру: це, за відсутності суперечностей між традиціями і новаціями, розуміння своєї творчості як місії зв'язкового. Зв'язкового різних театральної часів. Збирача, у плані пе-

реплавлення, досвіду європейської режисури ХХ століття і створення нового сценічного синтезу. Це та форма позапобутової вистави, насиченої витонченим психологізмом, у якій співіснує безгрішна правда акторського переживання «за Станіславським» з метафоричною образністю «за Мейерхольдом». Словом, збираю сторінки, з яких складатиметься другий том театрального роману – «Момент істини. Режисер Резникович».

Сьогодні його театр – весь у русі. Мудрий сценобудівничий, М. Резникович колекціонує акторський ансамбль. Другого диригенту набувають у нових художніх розв'язках визнані майстри. З'являються нові цікаві акторські обличчя. Поповнюється по-новому структурується труп – за рахунок молодих випускників акторського курсу М. Резниковича і «Студії професійних акторів» при театрі російської драми. За його ініціативи налагоджуються плідні стосунки з російськими, німецькими і американськими митцями, що спричиняється до нових театральних проєктів.

Цілком очевидно, що театр М. Резниковича рухається у суворо окреслених майстром силових полях. Турботи про день сьогоднішній постають у світлі завтрашніх задумів. Гадаю, Михайло Юрійович має точну внутрішню оцінку. Напевне, він тверезо оцінює витрати на обраному мистецькому шляху і не потребує театральних критичних вказівок чи підказок. Якщо чогось і потребує цей незалежний митець, то це розуміння. Хочу думати, що підтримкою йому стануть і ці рядки. А витрати не страшні, якщо прямувати обраним курсом.

Ростислав КОЛОМІЄЦЬ
член-кореспондент АМУ

МИРОСЛАВ СКОРИК (До 70-річчя від дня народження)

Останні роки у творчій діяльності Мирослава Скорика були вельми розмаїтими та врожайними на музичні твори, які, навіть з урахуванням динамічної еволюції художнього світогляду митця, видаються несподівано вражаючими. Передусім це несподіване звернення до жанрів, які перед тим не з'являлись у його доробку, – опери та Служби Божої. Варто усвідомити, що ці жанри в усіх композиторів, котрі до них вдавались, опановувалися поступово, починаючи з ранніх років, досить часто ставали тим відправним пунктом, до якого і оберталися їхні мистецькі пошуки. А вже окреслення «оперний композитор» або «церковний композитор» є для нас цілком звичними.

Прикладів того, як митець, знаний передусім як видатний інструменталіст (хоча і в найширшому колі застосування інструментальних складів та сольюючих інструментів), узріло му вісімдесят років тому, коли він повернувся до таких суперскладних завдань, як опанування нових для нього масштабних жанрів, у світовій музиці не так уже й багато, та й то це швидше винятки, які підтверджують правило (як-от опера «Фіделіо» у Л. ван Бетховена чи католицька меса у І. Стравінського). Мирослав Скорик, з притаманною йому здатністю постійно дивувати своїх прихильників (зрештою, рівною мірою не прихильників та кож), успішно писався в коло саме таких винятків, створивши як у «Мойсеї», так і в духовному концерті зразки яскраво індивідуального трактування жанрів.

Особливої уваги заслуговує досить послідовне звернення до духовних жанрів і символів. Для М. Скорика це зовсім не данина моді, як нерідко трапляється в сучасній культурі.